

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра геодезії та картографії
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

Інна САВИЦЬКА

“ _____ ” _____ 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ГЕОГРАФІЯ СВІТУ**

Галузь знань 29 – Міжнародні відносини

Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні
студії

Освітня програма Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні
студії

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробники: професор кафедри геодезії та картографії, д.геогр.н., професор
Ковальчук І.П.; асистент Степчук Я.А.; ст. викл., к. геогр. н. Лук’янчук К.А.

Київ – 2026 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра геодезії та картографії

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет землевпорядкування

“14” травня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ГЕОГРАФІЯ СВІТУ**

Галузь знань 29 – Міжнародні відносини

Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Освітня програма Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробники: професор кафедри геодезії та картографії, д.геогр.н., професор Ковальчук І.П., асистент Степчук Я.А.; ст. викл., к. геогр. н. Лук'янчук К.А.

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни Сільськогосподарська географія світу

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>бакалавр</i>	
Спеціальність	<i>291. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</i>	
Освітня програма	<i>Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	3	
Семестр	6	
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>15 год.</i>	<i>год.</i>
Лабораторні заняття	<i>- год.</i>	<i>год.</i>
Самостійна робота	<i>60 год.</i>	<i>год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>2 год.</i>	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета. Курс «Сільськогосподарська географія світ» має на меті сформувати у студентів наукові уявлення про основи розвитку та особливості територіального поширення світового господарства, зокрема, його базової галузі – сільського господарства; засвоєння знань про виробничі відносини у галузі сільського господарства окремих країн світу; основні напрями соціально–економічної інтеграції та форми міжнародної економічної і науково-технічної співпраці у цій галузі. Знання закономірностей розвитку аграрних відносин окремих країн світу дає можливість використання передового досвіду

ведення сільськогосподарського виробництва у нашій країні. Засвоєні студентами знання з сільськогосподарської географії країн світу сприятимуть розвитку світогляду майбутніх фахівців з міжнародних відносин, зокрема економічних.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Сільськогосподарська географія світу»: Основи рослинництва та тваринництва, Країнознавство, Історія міжнародних відносин

Завдання дисципліни – сформувані у студентів системне мислення щодо: аналізу й оцінювання особливостей сучасного стану і розвитку сільського господарства країн світу, впливу на нього природних, економічних і політичних чинників; оцінювання перспектив його подальшого розвитку і забезпечення продовольчої безпеки країн світу; розробляти методи і шляхи імплементації досвіду передових країн у країни, що розвиваються; визначення місця і ролі України у вирішенні завдань сільського господарства та продовольчої безпеки світу.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатністю зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК3. Здатністю вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатністю генерувати нові ідеї (креативністю).

ЗК7. Здатністю застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатністю до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатністю до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК13. Здатність бути критичним і самокритичним.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК7. Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси у світі та на Європейському континенті, та місце в них України.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

Для якісного опанування змістом навчальної дисципліни необхідна ефективна самостійна робота студентів — постійна систематична робота з різноманітними джерелами інформації: енциклопедіями, довідниками, статистичними виданнями, монографіями та статтями, картами, атласами, науково-популярною літературою тощо.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
Змістовий модуль 1. Науково-методичні засади сільськогосподарської географії світу														
Тема 1. Географія сільського господарства світу: сутність, об'єкт, предмет, завдання	1	6	1				5							
Тема 2. Основні етапи та особливості розвитку сільського господарства світу	2	14	2	2			10							
Тема 3. Земельні ресурси – природна	2	14	2	2			10							

основа сільськогосподарського виробництва													
Тема 4. Географічні відміни в напрямках і рівнях розвитку сільського господарства світу	2	9	2	2			5						
Разом за змістовим модулем 1	7	43	7	6			30						
Змістовий модуль 2. <i>Риси і структура сільського господарства світу</i>													
Тема 5. Основні риси географії сільськогосподарського виробництва та причини відмінностей	2	11	2	2			7						
Тема 6. Типи сільського господарства світу	2	12	2	2			8						
Тема 7. Географія рослинництва світу	2	12	2	3			7						
Тема 8. Географія тваринництва світу	2	12	2	2			8						
Разом за змістовим модулем 2	8	47	8	9			30						
Усього годин	15	90	15	15			60						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Географія сільського господарства світу: сутність, об'єкт, предмет, завдання	1
2	Основні етапи та особливості розвитку сільського господарства світу	2
3	Земельні ресурси – природна основа сільськогосподарського виробництва	2
4	Географічні відміни в напрямках і рівнях розвитку сільського господарства світу	2
5	Основні риси географії сільськогосподарського виробництва та причини відмінностей	2
6	Типи сільського господарства світу	2
7	Географія рослинництва світу	2
8	Географія тваринництва світу	2
	Разом:	15

4. Теми практичних, семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Земельний фонд світу, його структура, географія	2
2.	Порівняльна характеристика основних екологічно толерантних систем у сільському господарстві	2
3.	Основні групи сучасних типів сільського господарства світу	2
4.	Сучасний стан і розміщення галузей рослинництва: зернове господарство	2
5.	Сучасний стан і розміщення галузей рослинництва: вирощування технічних культур	2
6.	Сучасний стан і розміщення галузей рослинництва: овочівництва, виноградарства та баштанництва.	3
7.	Сучасний стан і розміщення галузей тваринництва: скотарства, свинарства, вівчарства, птахівництва, оленярства, шовківництва, бджільництва, рибальства.	2
	Разом:	15

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сільськогосподарський сектор економіки США, Канади і Японії, країн Західної, Центральної та Південно-Східної Європи	30
2.	Стан сільського господарства в країнах Латинської Америки і Африки, Південно-Західної, Південної та Південно-Східної Азії, Східної Азії, Австралії та країн	30
	Разом	60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- захист практичних робіт;
- інші види.

7. Методи навчання:

У процесі навчання використовуються словесні методи: лекція, лекція-дискусія; наочні: демонстрація матеріалу за допомоги мультимедіа засобів; практичні: реферати з географії сільського господарства, заповнення контурних карт, складання картосхем. Крім того, важливу роль відіграють творчі,

проблемно-пошукові методи, пов'язані із постановкою наукової гіпотези, розгляд якої має знайти відображення в навчальній діяльності студентів.

Основними формами навчання є лекції, семінарські завдання, самостійна робота студентів.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводить у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Науково-методичні засади сільськогосподарської географії світу		
Практична робота 1	ПРН 2, ПРН 7 Аналізувати структуру земельного фонду світу, визначати особливості забезпеченості земельними ресурсами різних регіонів світу, оцінювати вплив природних чинників на розвиток сільського господарства.	20
Практична робота 2	ПРН 4, ПРН 8 Характеризувати екологічно толерантні системи сільського господарства, порівнювати їх ефективність та вплив на довкілля, визначати сучасні тенденції сталого агровиробництва.	20
Практична робота 3	ПРН 5, ПРН 11 Визначати типи сільського господарства світу, аналізувати чинники їх формування та географічного поширення, пояснювати регіональні відмінності аграрного розвитку	20
Самостійна робота 1	ПРН 6, ПРН 8 Опрацьовувати наукові та статистичні джерела, систематизувати інформацію про розвиток сільського господарства світу, формулювати аргументовані висновки щодо сучасних аграрних процесів.	10
Модульна контрольна робота 1	ПРН 2, ПРН 5, ПРН 11 Демонструвати комплексне	30

	розуміння теоретичних засад географії сільського господарства світу, особливостей розвитку аграрного виробництва та його територіальної організації.	
Всього за модулем 1		100
Змістовий модуль 2. <i>Риси і структура сільського господарства світу</i>		
Практична робота 4	ПРН 7, ПРН 12 Аналізувати сучасний стан зернового господарства світу, визначати провідні райони вирощування зернових культур, оцінювати роль зернового виробництва у світовій економіці та міжнародній торгівлі.	15
Практична робота 5	ПРН 7, ПРН 12 Аналізувати сучасний стан та географію вирощування технічних культур, визначати основні центри виробництва й експорту технічної продукції.	15
Практична робота 6	ПРН 5, ПРН 8 Характеризувати особливості розвитку овочівництва, виноградарства та баштанництва у світі, визначати чинники спеціалізації регіонів.	15
Практична робота 7	ПРН 7, ПРН 11 Аналізувати географію галузей тваринництва світу, визначати особливості їх розміщення та роль у міжнародному поділі праці.	15
Самостійна робота 2	ПРН 6, ПРН 8 Здійснювати самостійний пошук, аналіз і узагальнення статистичних матеріалів щодо розвитку рослинництва та тваринництва світу.	10
Модульна контрольна робота 2.	ПРН 2, ПРН 5, ПРН 12 Демонструвати знання структури та географії сільського господарства світу, аналізувати міжнародні аграрні процеси та регіональні особливості аграрного виробництва.	30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Залік		30
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати та есе повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2575>);
  - конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
  - підручники, навчальні посібники, практикуми:
1. Кузик С.П., Мамчур О.І., Ванда І.В. Географія світового господарства : навч. посібник. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2014. 312 с.
  2. Сюткін С.І. Курс лекцій з географії світового господарства. Суми : СумДПУ, 2020. 142 с.
  3. Сюткін С.І. Географія світового господарства : робочий зошит для самостійної роботи студентів. Суми : ФОП Цьома С.П., 2018. 30 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Кузик С.П., Мамчур О.І., Ванда І.В. Географія світового господарства : навч. посібник. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2014. 312 с.
2. Економіка зарубіжних країн: Підручник – 2 ге вид. А.С. Філіпенко, В.А. Вергун, І.В. Бураківський та ін. К.: Либідь, 1998. 416 с.

3. Світова економіка : Підручник // А.С. Філіпенко, О.І. Рогач, О.І. Шнирков та ін. – 2 – ге вид. стереотип. К. Либідь, 2001. 582 с.
4. Економіка зарубіжних країн: Навч. посібник для студ. Вузів //За ред.. Ю. Г. Козака. 2003 р. 351 с.
5. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини: Навч. Посібник – 4-те вид., стер. К.: Знання – Прес, 2003. 406 с.
6. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник – 2-ге вид. К.: Либідь, 2001. 416 с.
7. Семенов В.Ф., Сіваченко І. Ю., Федоряка В.П. Загальний курс агробізнесу: Навч. Посібник /За ред.. В.Ф. Семенова, І Ю. Сіваченка І.Ю. К.: тво «Знання», КОО, 2000. 301 с.
8. Солоніненко К.С. Міжнародна економіка: Навч. посібник. К.: Кондор, 2008. 382 с.
9. Старостіна А.О. Економіка зарубіжних країн: Навч. посібник/ А.О. Старостіна, А.О. Длігач, Н.В. Богомаз. К.:, 2009, 454 с.
10. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / Я. Б. Олійник та ін.; за ред.. Я. Б. Олійника, І. Г. Смирнова. К.: Знання, 2011. 640 с.
11. Вступ до економічної і соціальної географії / А. П. Голиков, Я. Б. Олійник, А. В. Степаненко. К.: Либідь, 1996. 320 с.
12. Первинний сектор господарства.
<https://geografiamozil2.jimdofree.com/%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0/%D1%81%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B5-%D0%B3%D0%BE%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8-%D1%82%D0%B0-%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%83/>

Допоміжна

1. Дахно І.І., Бовтрук Ю.А. Міжнародна економіка: Навч. Посібник. К.: МАУП, 2002. 216 с.
2. Козак Ю.Г., Лук'яненко Д.Г., Макогон Ю.В. та ін. Міжнародна економіка: Навч. Посібник. К.: Видавництво «Артек», 2002 . 436 с.
3. Нікітіна М.Г. Світове господарство і міжнародні економічні відносини: просторові аспекти розвитку: Навч. Посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 192 с.
4. Передрій О.С. Міжнародні економічні відносини. Навч. Посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 274 с.

5. Ільчук М.М. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу. К.: Вища освіта, 2002. 398. с. 97
6. Економічна і соціальна географія світу: Навч. посібник //За ред. Кузика С.П. Львів: Світ, 2003. 672 с.
7. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. К.: Видавничий центр "Академія", 2003. 688с.
8. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Навчально–практичний посібник. К.: Видавничий дім "Професіонал", 2008. 368с.
9. Шаблій О.І. Основи суспільної географії. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2012.
10. Яценко Б.П., Бабарицька В.К. Країнознавство: основи теорії. К.: Либідь, 2009.
11. Сюткін С.І., Леонтєва Г.Г. Економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Книгазішит. Суми: Університетська книга, 2003.
12. Блій Г. Географія : світи, регіони, концепти / Г. Блій, Л. Муллер, О. І. Шаблій. К.: Знання, 2004. 740 с.
13. Пістун М. Д. Основи теорії суспільної географії: навч. посіб. / М. Д. Пістун. К.: Вища шк., 1996. 231 с.
14. Нікітіна М. Г. Світове господарство та міжнародні відносини: просторові аспекти розвитку: навч. посібник / М. Г. Нікітіна. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 192 с.

Електронні ресурси

1. Основні огляди і доповіді ООН в економічній і соціальній сферах: <http://www.un.org/russian/esa/surveus.htm>
2. Організація об'єднаних націй: <http://www.un.org>
3. World Urbanization Prospects: <http://esa.un.org/unpd/wup/>
4. Міжнародна організація праці (МОП): <http://www.ilo.org>
5. Міжнародна організація з міграції (МОМ): <http://www.iom.org>
6. Всесвітня організація з охорони здоров'я: <http://www.who.org>
7. Світовий банк: <http://www.worldbank.org>
8. Світова книга фактів ЦРУ США: <http://www.cia.gov/librari/publications/theworld-factbook/>
9. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН: <http://www.fao.org>
10. Конференція ООН з торгівлі і розвитку: <http://www.unctad.org>
11. Географія сільського господарства світу. <http://www.geograf.com.ua/human/school-course/394-geografiya-silskogo-gospodarstva-svitu>

Лектор

Практичні роботи

проф. Ковальчук І.П.

ст. викл. Лук'янчук К.А.